

Jézus önvallomása.*

Irta: Kovács Lajos.

Alapige: János ev. XIV. 6. „Monda néki Jézus: Én vagyok az út, az igazság és az élet; senki nem mehet az Atyához, hanem én általam“.

Annyi magyarázatra és vitatkozásra egy kérdés sem adott okot a kereszténység történetében, mint a Jézus személye és tanításai. Az egyes felekezetek között ma is fennálló különbségek e vitatkozásokból és sokféle magyarázataból származnak.

Jézus élete kétségtelenül fordulópontot jelent az emberiség történetében s általában a gondolkodás világában. Új életirányt és életcél-t jelölt meg, mely két ezredéven át mindinkább igaznak bizonyult. A rendkívüliségnek ez a látszata indított bizonyára némelyeket arra, hogy természetfeletti erőket keressenek benne, sőt Istennek tekintsék. A sokaság mindig vágyott a titokzatos után s a kápráztató fény kedvéért sokszor mellőzte a természetest, amely pedig rendesen az igazságot rejti magában.

Nekünk nincs szükségünk ai, sem a titokzatosság bonyolult magyarázataira, sem a szemkápráztató fényesség vakító világosságára, mert mi természetes gondolkodásunkkal is okát tudjuk adni a jelenségeknek s megtudjuk fejteni az előnkbe táruló kérdéseket. Vallásunk s általában hitünknek képviselői és követői éppen ezért mindig többre becsülték az igazságot a látszathál. E jellemvonásunkat meg is akarjuk tartani örökre. Jézust is annak tekintjük tehát, ami volt: embernek. Hiszünk benne és idvezítő erejében azzal a határtalan tisztelettel, mellyel személye, élete, munkássága és fenséges eszméi iránt mindig viseltettünk, mert azokat olyan alapnak tartjuk, melyre ráhelyezkedve, az ember földi élete boldogsága és örök üdvössége felépíthető. Bizunk az ember szellemi és

* Bedő Albert-féle pályadíjjal jutalmazott egyházi beszéd.

erkölcsi fejlődésében, a gondolkozás és meggyőződés erejének szabad megnyilvánulásában, a lelki világosság minden irányban való terjedésében s ezek által az ember tökéletesedésében. Reményünket nem adjuk föl, sőt megerősödött hittel nézünk a jövőbe, hogy a különböző ellentétes felfogások tisztulni fognak s lassanként az emberiség rá fog jönni az igazságra, melynek világossága hitünkben fénylik.

Ilyen gondolkozás és meggyőződés mellett olvastam fel az alapige szavait, melyekben Jézus maga tesz vallomást magáról: „Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki nem mehet az Atyához, hanem én általam“.

Kétségtelen, hogy a kényesebb természetű és sokat magyarázott kijelentések közé tartozik Jézusnak ez a mondása. De bizom benne, hogy az öntudatos gondolkozás, épp oly természetesnek fogja találni azok jelentését, mint a nappal világosságát.

Lássuk tehát, mit kell értenünk Jézus ez önvallomásai vagy kijelentései alatt:

I. „Én vagyok az út, az igazság és az élet“.

II. „Senki nem mehet az Atyához, hanem én általam“.

I.

Az emberiség a fejlődés örök törvénye szerint már Jézus előtt eljutott az Isten egysége eszméjére, mely a kereszténységnek is igazi alapját képezi. Azonban Jézus előtt az emberiség nem tudta az Isten eszméjét úgy kifejtteni, hogy azon a lélek megnyugodhatott volna. Mint az arany, mikor előkerül a folyók medréből vagy a bányák mélyéről, hogy igazán értékes legyen, még sok tisztításra szorul, úgy az Istenről való felfogásnak is még tisztuláson kellett átmennie, hogy az ember lelki életének közkincsévé váljék. Isten lényének a megismerése, hatása és tulajdonságai; az ember és mivolta, képességei és céljai; a lélek működése; az embernek Istenhez való viszonya s az életnek még számtalan nyilvánulása kifejtésre vártak.

Ezt a munkát Jézus végezte el. És pedig amily szokatlan mélyrelátással, épp oly egyszerű eszközökkel; az Isten lényének s az ember lelki és erkölcsi életének oly világos felfogásával, hogy eszméinek a terjedése megingatta a mult változhatatlannak vélt

hitrendszerét. Tanításainak a hatása alatt a rendszerekbe és formákba zárt világosság oly hatalmas erővel tört ki és terjedt szerte-szét, hogy útjában többé feltartóztatni nem lehetett. A hit- és erkölcsi világfelfogás átalakulásának, ha nagy küzdelmek és drága áldozatok árán is, de meg kellett történnie.

Mik voltak e csodás eszmék? Mit tanított Jézus?

Ime egy pár, főbb vonásaiban! — Isten lélek, aki egyszerre mindenütt jelen van; öntudatosan intéz és rendez mindeneket. Lényénél fogva nem a látható világ valamely meghatározott pontján vagy éppen a világon kívül trónol, hanem a lélek mindenre kiterjedő végtelenségénél fogva benne van a világban, hol hatalommal, bölcseséggel és szeretettel uralkodik. Az ember lelkes lény, mert öntudattal bír. Az öntudatnak az isteni lélek az alapja, mely örökre megmarad, tehát az emberben is van örökkévaló rész. Életének is olyannak kell lennie már a földön, hogy a küzdelmek türelmes hordozása által a jutalomra, az Isten országa örökségére méltó legyen.

Jézus az Isten és ember közötti viszonyt úgy fejezte ki, hogy Isten az emberiség Atyja s az ember az ő gyermeke, mert lelkének részese. Az emberek egy célra vannak hivatva: hogy bennök és általuk az isteni erő megdicsőüljön. Az egy Atya s a közös cél testvérekké teszi az embereket, kiknek nemesebb része: a lélek a földi lét után ismét egyesül az Istenben.

Nem ezekkel a szavakkal, de ezzel a tanulssággal tanított Jézus. Tanítása azonban nemcsak a lelki életre vonatkozott, hanem közvetlenül épp a földi élet nemesítésére irányult. Megértetni igyekezett, hogy Isten országa boldogságára a földi élet tisztasága és nemesége által tesszük érdemesekké magunkat. „Keressétek először Isten országát s minden egyebek megadatnak néktek“. Mily megragadóan szemlélteti Isten jóságát: „felhozza napját a jókra és gonoszokra, esőt ad az igazaknak és hamisaknak földjére“. Megbocsát a bűnösnek s biztatja az igazakat: „eredj el s többet ne vétkezzél“, „a hit megtart tégedet“. A próbákban is szeretetét mutatja meg s a szenvedéseket a hit ereje által enyhíti. Istennek minden cselekedete szeretetből történik. — Az embernek is, mint Isten gyermekének, szeretetre kell törekednie s e szép jellemvonást minden tette vissza kell hogy tükrözze. Munkálni kell a maga és embertársai javára, mert ezzel Isten dicsőségét is szolgálja. Szeretnie

kell még ellenségét is, mert a harag és gyűlölet által önmagát alacsonyítja le. „Amit akartok, hogy az emberek cselekedjenek tiveletek, ti is azt cselekedjétek másokkal“. Alázatossága után kell várnia Isten felmagasztalását; könyörület, jóság, segítségre való készség után megjutalmaztatását. „Boldogok az alázatosok, mert azok örökség szerint birják a földet“. Egyenesnek és becsületosnak, igaznak és őszintének kell lennie, vagyis jellemesnek s ha ezek miatt kell háborúságot szenvednie, abban a boldogságban részesül, hogy meglátja az Istent. Búban, veszteségben, fájdalomban az önmagunkbaszállás s a hit ad erőt; a földi életből a türelem és tiszta lélek vezet át az örökkévalóságba. „E világon nyomoruságotok léssen, de bizzatok, én meggyőztem a világot“. „Ne féljete azoktól, kik a testet ölik meg, mert a lelket meg nem ölhetik“. Mind oly kijelentések, melyek nemcsak Jézus munkássága irányát, hanem az ember élete célját is jelölik. Ezekben s az ezekhez hasonló kifejezésekben, meg gyönyörű példázataiban Isten gondviselő és megtartó hatalmával, az ember magasztos rendeltetésével, a világ bámulatos rendszerével jelenik meg. S előttünk áll Jézus, mint a hegyen épített vár, eszményi tiszta alakjával s hív: legyetek én követőim! Lelke tükör, melyben összefutnak s meglátszanak az Istent, világot és embert összekapcsoló szálak.

Mint ilyen, valóban út, igazság és élet Ő. „Út“ az Isten. világ és ember közötti viszony megismerésére. „Igazság“, aki önlelke vizsgálódásai közben a szellemi fejlődés oly magas fokára jutott, hogy a megismert igazságok fényénél beláthatott Isten lényébe, az ember jövőjébe; megismerhette az Isten atyaságát s az ember fiúságát. „Élet“, aki akár értelmi világosságát, akár gyakorlati munkásságát tekintve, oly példányszerű, következetes és dicső pályát futott meg, hogy gyönyörű életének irányító hatása örökre fennmarad s hirdeti az emberi lélek halhatatlan erejét.

Igy értem én ai Jézus önvallomását, hogy Ő út, igazság és élet. Ehez a felfogáshoz hitem szerint nem kell más, mint természetes gondolkozás; hisz annyira egymásból foly minden gondolat, hogy másképp alig lehet.

II.

De lássuk mit jelent az önvallomás másik fele: „senki nem mehet az Atyához, hanem én általam“.

„Az Atyához menni“ röviden annyit jelent, mint Istent és reánk való hatását megismerve s életünket az Ő akaratahoz szabva, arra igyekezzünk, hogy a földön megelégedést s az örökéletben üdvösséget nyerjünk. S Jézus által az Atyához menni azt jelenti, hogy az általa megmutatott úton, igazságainak a fényét követve s életét szem elől soha nem tévesztve, Istent megtalálhatjuk.

De hát kell-e az Istent keresni? Hisz „Ő benne vagyunk, élünk és mozgunk“, nem lehet tehát távol mitőlünk. Úgy van valóban, Isten mindig közel van mihozzánk. De mi eltávozzhatunk Tőle. Nem vettétek-e észre, hogy valahányszor öntudatunk elhomályosul, Istennel való összeköttetésünk is megtárogul, hitünk meggyengül. Ilyenkor könnyen felejtjük az isteni erőt és segítséget s inkább csak magunkban bízva, az öröm és jólét érdem nélkül is természetesnek, a fájdalom pedig rászolgálva is érthetetlennek tűnik fel előttünk. Minél jobban elhomályosul lelkünkben az Istennel való összeköttetés eleven tudata, annál súlyosabbá válik az élet terhe s annál kietlenebb lesz előbb-utóbb a világ és céltalan az élet. Jézus szerint azonban minden igazi öröm és megelégedés az Isten akaratán való megnyugvásban rejlik s minden nagy szenvedést az Isten gondviselő jelenlétének és gyermeki öntudatunk tisztaságának az érzete ellensúlyoz.

Jézus tehát, mint a tökéletesedés útmutatója, mint az eszményi élet megtestesülése épp azt mutatta meg, hogy az Istennel való összeköttetés öntudatát miként lehet minden körülmények között fenntartani s életünket nemes célok szolgálatába állítva, miként lehet az Atyához vezető utat állandóan egyengetni. Annak a hitnek erősítésével, hogy a kitartó közdelem jutalmat nyer s annak a reménynek táplálásával, hogy az örökélet boldogsága bizonyos.

E hit s remény nélkül lehetne-e célja életünknek, küzdelmünknek? Azt jelenti ez a hit életünkben, amit a nap a természetben. Ha nem ismernők, hogy mit ér annak fénye es melege, megtudnók-e becsülni áldását? *Ha nem tudnók hinni, hogy hív küzdelmeinknek lesz jatalma, lehetne-e az erénynek értéke a földön?* Ha Jézus példája nem biztatna, hogy minden igaz lélekre halhatatlanság vár, feltalálhatnók-e gyermekeinkben s testi és lelki fejlődésükben legnagyobb gyönyörűségünket, kikért már magában véve is van értelme az életnek?! Nemde inkább lesújtvá kérdeznők minden bölcsőnél, hogy miért születik az ember, ha csak küzdeni

kell?! Óh akkor csak üres szó volna a szeretet s képzelődés a hit, mely Pál apostol szerint „oly dolgoknak a mutatója, melyek nem láttatnak“.

Jézus példája, tudománya és halhatatlan élete Istenhez, az Atyához vezet. Ha az Ő életét igyekszünk megvalósítani magunkban, nem kételkedhetünk, hogy mi is „az Atyához megyünk“. Lelkünknek az Örök Lélekből való kiszakadása és Istennel való állandó összekötöttségünknek a tudata hidat ver a mélységek felett, miket most a képzelődés, majd a hitelenség váj magának, hol könnyelműségében, hol kinjában. Az élet mély szakadékait betölti a hit által elmozdított hegyek törmeléke; a vérző sebeket begyógyítja a szeretet sok mindent feledtető hatalma; a hiábavalóságokat elűzi a munka áldása. Szóval öntudatunknak az Isten gondviselésébe való kapcsolódása érezteti az Ő bennünk és általunk való munkálkodását; érezteti, hogy nemes, fönséges hivatásunk van ezen a földön: az ember tökéletesedésének munkálása s az Isten dicsőségének a szolgálata. Aki betölti hivatását, az megtalálja az Atyát, mert érzi, hogy Istenben lakozik s az Isten őbenne.

Jézus megtalálta és pedig mindenkit megelőzve. S ezzel a földi életet oly tartalommal töltötte meg, melynek hatása a földön túlterjed. Nemcsak megmutatta az utat az Atyához, hanem a megtalálást igazsággá tette s így életének és az abból fakadó hatásnak maradandóságot, örökkévalóságot biztosított.

Van tehát jogosultsága a Jézus szavainak: „senki nem mehet az Atyához, hanem én általam“, mert az általa felderített világosság mellett ismerjük Istent Atyánknak s valljuk magunkat gyermekeiknek. Ez ismeret birtokában könnyebb a jelen, biztatóbb a jövő.

* * *

Azzal kezdtem ai, hogy hitünk Jézusban s tiszteletünk élete és munkássága iránt határtalan. Hiszem, hogy ez a hit és tisztelet még fokozódott — ha egyáltalán lehetséges — mostani vele való foglalkozásunkban. Minél közelebb férközünk lelkületéhez, annál inkább érezzük szellemének átfórmáló erejét; minél jobban fel-fogjuk lelke világosságát, annál tisztábban látjuk Istent, az Atyát. De láthatnók-e, ha nem volnának meg bennünk is a Jézuséhoz

hasonló látóképességek, melyek öntudatunk világánál szintén előhívhatók? Magyarázzon hát bármit bele a képzelődés a Jézus személyiségébe; vagy vonjon ki bármiféle tanuságot eszméiből a mesterkedés — mi öntudatos, természetes gondolkozásunk útjáról sohase térjünk le, mert számunkra ebben rejlik az út, az igazság és az élet s mi a Jézus útmutatása mellett ezeknek segítségével juthatunk Atyánkhoz, egy igaz Istenünknek közelébe.

Amen.

Hogyan imádkozzunk.*

Irta: Nagy Béla.

Alapige: „Bizony, bizony mondom nektek, valamit kérendetek az Atyától az én nevemben, megadja nektek.“

Ján. XVI. 23.

A krisztusi ígéreteknek egyik legszebbike foglaltatik alapigénk szavaiban. Egy megnyugtató, felemelő ígért, melynek megnyerése, teljesevé épen a mi eljárásunktól van függővé téve. „Valamit kérendetek az Atyától az én nevemben megadja nektek.“ Kinek ne volnának az élet küzdelmeiben, nehéz megpróbáltatásaiban szükségei, kívánságai? Ki az a halandók közül, a ki elkerülhetné, hogy ne kérjen a mennyei Atyától? Bizony, bizony senki sincs, ki nélkülözhetné az Istennek atyai jóságát, szeretetét, kegyelmességét s számtalan áldásait! Mily jól esik hallani a bölcsnek ez irányu biztató szavait: Szollisd meg őt bizalmas áhítattal, ő lélek s hallja a te lelkedet, mert közelebb van hozzád két kezédnél és közelebb, mint önlehelleted.”(Armstrong) vagy a mint a szent író mondja, „az Istennek hajléka az emberekkel van és ő velők lakózik.“ Jel. XXI. 3 Igen! Ő, az Isten velünk lakozik. Ő szenteli meg áldott kegyelmével a napnak ragyogó fénysugarait, az esőnek áldást hozó cseppjeit, — hogy ezek egymást felváltva megtermékenyítsék a barázdát, megjutalmazzák bőséges áldással a szorgalmas, becsületos munkásokat. Az Istennek hatalma, ereje nyilatkozik meg a mezőnek tarka virágseregében, az erdőnek lombátorában, a télnek zordonságában, a tavasznak vidám dalnokaiiban, a gyenge fűszálban s a százados tölgyben, a háborgó tengernek hullámaiban s a fűszálon csüngő harmatcseppekben, a a népek és nemzetek millióinak sorsát intéző királynak s koldusrongyokban sinylődő embernek életében; a természet a világ-egyetem mély titkait kutató tudós s a tudásnak legalsóbb fokán álló napszámos embernek életében. Szóval gazdag és szegény, a

* A Bedő Albert pályázaton jutalmat nyert egyházi beszéd.